

Utlåtande Rotel I (Dnr KS 2020/766)

Tillgängliggör demokratin

Motion av Alexandra Mattson Åkerström och Robert Mjörnberg
(båda V)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Anna König Jerlmyr anför följande.

Ärendet

Alexandra Mattson Åkerström och Robert Mjörnberg (båda V) har väckt en motion i kommunfullmäktige.

Motionärerna föreslår fyra åtgärder för att staden ska uppnå det åttonde målet i stadens program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning som rör ”rätten att delta i demokratin” på samma villkor som andra.

I motionen föreslås att:

- Att stadens funktionshinderråd byter namn till funktionsrättsråd.
- Att Stadshusets rådssal tillgängliggörs fysiskt med höj-/sänkbara talarstolar, ramp till talarstol med mera.
- Att staden gör en översyn för att säkerställa hur vi på bästa sätt kan tillgängliggöra alla nämnder, bolag och fullmäktiges handlingar för alla.
- Att föreningar från funkrörelsen som utser representanter i råden tilldelas medel att genomföra rekryteringsinsatser i olika stadsdelar för att bredda deltagandet i funktionshinderråden oavsett bakgrund.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, fastighetsnämnden, kultur-
nämnden, socialnämnden, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stads-
delsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, kommunstyrelsens råd för funk-
tionshinderfrågor, DHR Stockholm, Funktionsrätt Stockholms stad och Syn-
skadades Riksförbund Stockholms stad. DHR Stockholm har inte inkommit
med svar.

Stadsledningskontoret instämmer i att det är viktigt att staden samverkar
och aktivt involverar personer med funktionsnedsättning i demokratiska be-
slutsprocesser, varför det också finns en aktuell översyn av stadens funktions-
hinderråd.

Fastighetsnämnden lyfter fram arbetet med att undanröja fysiska hinder för
tillgänglighet i alla fastigheter som fastighetskontoret förvaltar.

Kulturnämnden betonar att personer med funktionsnedsättning är en priori-
terad målgrupp.

Socialnämnden menar att stadens program för tillgänglighet och delaktighet
skapar goda förutsättningar för att kommunfullmäktiges mål succesivt ska im-
plementeras.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd delar bland annat uppfattningen att det är an-
geläget att bredda och öka deltagandet i funktionshindersråden men att detta
redan är föremål för en översyn och hänvisar till den.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd är i grunden positiv till förslag som syftar
till att öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning.

Södermalms stadsdelsnämnd betonar att staden kontinuerligt bör se över
och genomföra insatser för att personer med funktionsnedsättning ska ges möj-
ligheter och villkor som andra.

Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor betonar att personer med
funktionsnedsättningar i lägre utsträckning deltar i den demokratiska proces-
sen än övriga medborgare och att staden därför bör ta ett helhetsgrepp avse-
ende detta.

Funktionsrätt Stockholms stad anser att de förslag som föreslås är bra men
vill lyfta fram vikten av att titta brett på hur tillgängligheten kan förbättras.

Synskadades Riksförbund Stockholms stad delar i stort förslagets ansats
men menar bland annat att förslaget namnbyte på funktionshinderrådet bör
omformuleras.

Mina synpunkter

Att alla medborgare kan kunna vara med i stadens demokratiska beslutsprocesser är helt grundläggande och bör vara självklart. Men precis som motionärerna beskriver finns, av olika skäl och sort, försvårande omständigheter för detta i praktiken.

För mig är detta en fråga om att varje enskild individ har rätt till och ska möjliggöras ett självständigt deltagande i samhället. För att vi ska kunna öka delaktigheten för personer med funktionsnedsättning genom de organisationer som företräder dem är det därför särskilt glädjande att det i Stockholms stad finns en aktuell översyn av stadens funktionshinderråd, där stadsledningskontoret samverkat med funktionshindervisorganisationerna. Översynen behandlar bland annat namndiskussionen, som inrymmer flera intressanta aspekter som kan ha betydelse för hur dessa frågor uppfattas.

Mot bakgrund av vad jag anför i min inledning är det av stor vikt att tillgängligheten i stadens lokaler och sammanträdesrum för nämnder och styrelser är god. Staden arbetar för att undanröja hinder som finns för tillgänglighet i sina lokaler i syfte att skapa en bättre användbarhet för alla. Därtill beaktas det arkitektoniska och symboliska värdet som just syftar till att upphöja vår respekt för demokrati. Staden undersöker vilka möjligheter det finns för att tillgänglighetsanpassa rådssalen, samtidigt som de stora kulturhistoriska värdena kräver en särskild noggrannhet och försiktighet innan förändringar görs.

Offentlig service genom digital tillgänglighet är mer aktuellt än någonsin efter det senaste årets pandemi och ”distanssamhälle”. Det innebär att alla, oavsett förmåga, ska kunna delta i samhället på lika villkor. Därför har anvisningar tagits fram för efterlevnad och anpassning till lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service som trädde i kraft 1 januari 2019.

Frågor angående rekrytering som behandlas är bland annat hur rekryteringen ska utvecklas så att målgruppen personer med funktionsnedsättning får en bred representation i stadens råd, vilken sammansättning ska eftersträvas, hur yrkesverksamma och barn och unga med funktionsnedsättning få en ökad representation samt vilka jämställdhetsfrågor behöver uppmärksammas vid rekryteringen.

I övrigt hänvisar jag till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion om att tillgängliggöra demokratin

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Karin Wanngård, Jan Valeskog och Kadir Kasirga (alla S) och borgarrådet Clara Lindblom (V) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Bifalla motionen
2. Därutöver anføres följande

Motionen syftar till att genom fyra konkreta åtgärder tydligt bidra till att staden lever upp till programmet för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Åtgärderna spänner över ett brett fält men är alla delar av ett förbättringsarbete som behöver göras för att alla stockholmare ska kunna delta i den demokratiska processen i sin helhet.

Det är därför positivt att ett projekt har påbörjats för att göra podiet och talarstolar i Rådssalen tillgängliga för personer som är rullstolsburna, och vi vill betona vikten av att frågan prioriteras då Rådssalen är platsen för det högsta beslutsfattande i vår kommunala demokrati. Just för att lösningen förutsätter att kraven på tillgänglighet kan förenas med rådssalens kulturhistoriska förutsättningar och även fullmäktiges traditionella arbetssätt måste staden kunna visa att det går att lösa talarstolsfrågan på ett lagligt, funktionellt och värdigt sätt. För att det ska vara möjligt krävs att berörda funktionshinderråd involveras i ett tidigt skede.

Till den fysiska tillgängligheten hör enligt vår mening även möjligheten att genom teckenspråkstolkning kunna följa kommunfullmäktiges sammanträden, där Riksdagen är ett föredöme men där Sverige internationellt sett ligger långt efter.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 3 februari 2021

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNA KÖNIG JERLMYR

Mats Larsson

Reservation anfördes av Karin Wanngård, Jan Valeskog, Emilia Bjuggren och Kadir Kasirga (alla S) och Rashid Mohammed (V) med hänvisning till Socialdemokraternas och Vänsterpartiets gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Ersätтарыtrande gjordes av Lisa Palm (Fi) med hänvisning till Socialdemokraternas och Vänsterpartiets gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Alexandra Mattson Åkerström och Robert Mjörnberg (båda V) har väckt en motion i kommunfullmäktige.

Motionärerna föreslår fyra åtgärder för att staden ska uppnå det åttonde målet i stadens program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning som rör "rätten att delta i demokratin" på samma villkor som andra.

I motionen föreslås att:

- Att stadens funktionshinderråd byter namn till funktionsrättsråd.
- Att Stadshusets rådssal tillgängliggörs fysiskt med höj-/sänkbara talarstolar, ramp till talarstol med mera.
- Att staden gör en översyn för att säkerställa hur vi på bästa sätt kan tillgängliggöra alla nämnder, bolag och fullmäktiges handlingar för alla.
- Att föreningar från funkrörelsen som utser representanter i råden tilldelas medel att genomföra rekryteringsinsatser i olika stadsdelar för att bredda deltagandet i funktionshinderråden oavsett bakgrund.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, fastighetsnämnden, kultur- nämnden, socialnämnden, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor, DHR Stockholm, Funktionsrätt Stockholms stad och Synskadades Riksförbund Stockholms stad. DHR Stockholm har ej inkommit med svar.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 30 juni 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret instämmer i att det är viktigt att staden samverkar och aktivt involverar personer med funktionsnedsättning i demokratiska beslutsprocesser. Stockholms stads *program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning* är det styrdokument som stadens nämnder och bolagsstyrelser utgår från när

de planerar och följer upp sitt arbete för att nå stadens mål om ett Stockholm som är tillgängligt för alla, där personer med funktionsnedsättning är fullt delaktiga på jämlika villkor som alla andra, utan diskriminering. Programmet bygger på FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, Agenda 2030, Europakonventionen, den nationella funktionshinderspolitiken och svensk lagstiftning samt stadens vision och funktionshinderspolitiska mål.

Det pågår en översyn av stadens funktionshinderråd i samverkan mellan stadsledningskontoret och funktionshindersorganisationerna. Syftet med översynen är att förbättra samverkan och öka delaktigheten för personer med funktionsnedsättning, genom de organisationer som företräder dem.

En fråga som ska behandlas i översynen är namnfrågan på råden. Alternativ som lyfts är om råden ska benämnas ”råd för funktionshinderfrågor” (som är benämningen enligt KF:s instruktioner för råden) även i fortsättningen eller om de ska benämnas ”funktionshinderråd”, ”funktionsrättsråd” eller något annat. Arbetet med översynen påbörjades under maj 2019 och mycket gjordes under hösten 2019 i samverkan med organisationerna. Ett förslag är under framtagande som sedan ska ut på remiss. Ett förändrat arbetssätt kommer kräva god implementering och stöd, vilket betyder att stadsledningskontoret gemensamt med organisationerna kommer att lägga en rimlig tidsplan för detta.

Stadsledningskontoret instämmer i att det är av stor vikt att tillgängligheten i stadens lokaler och sammanträdesrum för nämnder och styrelser är god. Staden arbetar för att få bort de hinder som finns mot tillgänglighet och användbarhet i lokaler dit allmänheten har tillträde (publika lokaler).

Fastighetskontoret undersöker vilka möjligheter det finns för att tillgänglighetsanpassa rådssalen.

Stadsledningskontoret anser att det är av stor vikt att ingen hindras från att få tillgång till digital offentlig service. Digital tillgänglighet handlar om att alla, oavsett förmåga, ska kunna delta i samhället på lika villkor. Stadens webbplatser, e-tjänster och mobilapplikationer ska utformas universellt så att alla kan använda och ha nytta av dem oavsett funktionsförmåga. Stadsledningskontoret har tagit fram anvisningar för efterlevnad och anpassning till lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service som trädde i kraft 1 januari 2019. Anvisningarna beskriver hur staden ska arbeta med tillgänglighet till digital offentlig service.

I stadens översyn av funktionshinderråden behandlas frågan om rådets rekrytering av ledamöter. Frågor som behandlas är bland annat hur rekryteringen ska utvecklas så att målgruppen personer med funktionsnedsättning får en bred representation i stadens råd, vilken sammansättning ska eftersträvas, hur yrkesverksamma och barn och unga med funktionsnedsättning får en ökad representation samt vilka jämställdhetsfrågor behöver uppmärksammas vid rekryteringen.

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 22 september 2020 att godkänna och överlämna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Jan Valeskog m.fl. (S) och Clara Lindblom (V), *bilaga 1*.

Fastighetskontorets tjänsteutlåtande daterat den 8 augusti 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Fastighetskontoret arbetar med att i största möjliga mån undanröja fysiska hinder för tillgänglighet i alla fastigheter som kontoret förvaltar. Kontoret instämmer också i att det är av extra stor vikt att de lokaler som är av betydelse för att alla ska kunna medverka i det demokratiska samtalet och beslutsfattandet lever upp till dessa standarder.

Det pågår ett projekt i kontorets regi för att göra podiet med talarstol i rådssalen tillgänglig för personer som är rullstolsburna. Utifrån de speciella förutsättningarna i rådssalen måste en speciallösning arbetas fram. Rådssalen är ett av Sveriges mest betydelsefulla rum – såväl symboliskt som arkitektoniskt. De kulturhistoriska värdena gör att konsekvenserna av varje förändring måste studeras noga. Även fullmäktiges arbetssätt och sittplatsernas traditionella disposition i rådssalen är viktiga att väga in.

När det finns förslag framme kommer berörda funktionshinderråd att involveras för att säkerställa att lösningen inte bara uppfyller gängse lagkrav utan också upplevs både funktionell och värdig utifrån fullmäktigeledamöternas arbetssätt och behov.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 22 september 2020 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation anfördes av Torun Boucher m.fl. (V) och Mirja Räihä m.fl. (S), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Madeleine Kaharascho Fridh (Fi) som instämde i Torun Bouchers m.fl. (V) och Mirja Räihäs m.fl. (S) reservation.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 11 september 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Enligt *Stockholms stads program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning* beskriver begreppet funktionshinder en begränsning som en funktionsnedsättning innebär för en person i relation till omgivningen. Begreppet funktionshindersråd fungerar i den bemärkelsen att råden ska bidra till att identifiera, förebygga och undanröja funktionshinder. Stadens arbete i dessa frågor bygger på det nationella politikområdet funktionshinderpolitik och staden har också en funktionshindersombudsman. Det kan därför finnas ett värde i att genomgående använda samma terminologi.

Enligt *FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning* och gällande svensk lagstiftning ska alla demokratiska platser och samlingslokaler vara tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Personer med funktionsnedsättning är en prioriterad målgrupp för kulturförvaltningen. Förvaltningen arbetar löpande med att tillgängliggöra både lokaler och verksamhet, inte minst för barn och unga med funktionsnedsättning. Möjligheten att ta del av kultur är en demokratisk rättighet och alla barn har, enligt barnkonventionen rätt att ta del av kultur.

Det är även en rättighet att alla ska kunna ta del av de handlingar som stadens nämnder, bolag och fullmäktiges handlingar publicerar. Kulturnämnden fattade 2011, som den första av stadens nämnder, beslut om att övergå till digitala nämndutskick. Alla nämndens handlingar tillhandahålls idag digitalt. Detta gäller även för kulturnämndens funktionshindersråd där medlemmarna har möjlighet att låna en Ipad för att tillgängliggöra sig aktuella underlag. Medlemmarna i rådet ska förse med information på ett sätt som tillfredsställer deras behov. Det digitala arbetssättet har hittills fungerat väl. Det är dock viktigt att löpande följa upp och säkerställa att nämndens handlingar är tillgängliga även för personer med funktionsnedsättning, inte minst i och med det successiva införandet av den nya *Lagen om tillgänglighet till digital offentlig service*.

Kulturförvaltningen har under de senaste åren arbetat aktivt för att få till en bättre åldersspridning i kulturnämndens funktionshinderråd, som idag har fler yngre medlemmar än tidigare. Kulturnämndens funktionshindersråd är för närvarande fulltaligt, men i framtiden kan det krävas ytterligare insatser för att säkra ett breddat deltagande.

Personer med funktionsnedsättning är en prioriterad målgrupp för kulturförvaltningen. *Stockholms stads program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning* är ett viktigt styrdokument i arbetet för att tillgängliggöra förvaltningens verksamhet. Kulturförvaltningen ser det som en angelägen fråga att Stockholms stad bedriver ett aktivt arbete inom samtliga av programmets fokusområden. Detta för att nå stadens mål om ett Stockholm som är tillgängligt för alla, där personer med funktionsnedsättning är fullt delaktiga på jämlika villkor som alla andra, utan diskriminering.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 22 september 2020 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar.

Reservation anfördes av Alexandra Mattson Åkerström och Jackie Nylander (båda V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Jan Jönsson (L), Ole-Jörgen Persson m.fl. (M), Mariana Moreira Duarte (MP) och Kristin Jacobsson (C), *bilaga 1*.

Ersätтарыtrande gjordes av Anna Rantala Bonnier (Fi) som instämde i Alexandra Mattson Åkerströms och Jackie Nylanders (båda V) reservation.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 29 juni 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Styrdokumentet *Delaktighet – program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning, 2018-2023*, antogs av kommunfullmäktige 2018-05-28. Stadens nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att genomföra och förverkliga programmet. Detta görs inom ramen för ordinarie planering och uppföljning av verksamheten. I programmet tydliggörs stadens inriktning för arbetet. Ett antal gemensamma fokusområden för stadens nämnder och bolagsstyrelser preciseras. Programmet utgör vidare en grund för samverkan inom staden och för samråd med de organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning samt andra berörda aktörer och ansvariga huvudmän.

Stadens nämnder och bolagsstyrelser utgår från ett funktionshinderperspektiv, som innehåller fyra delar som är ömsesidigt beroende av varandra:

- Principen om universell utformning.
- Åtgärda befintliga brister i tillgängligheten.
- Individuella stöd och lösningar.
- Förebygga och motverka diskriminering.

Målen i Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning är komplexa och kan ta tid att implementera för att uppnå resultat på längre sikt. Att staden utgår från nämnda funktionshinderperspektiv är grundläggande för att målen uppnås.

Stadsledningskontoret genomför för nuvarande en översyn gällande funktionshinderråden inom ramen för programmet för tillgänglighet och delaktighet. Arbetet görs i nära dialog med funktionshindersorganisationerna.

Sammanfattningsvis gör förvaltningen bedömningen att stadens program för tillgänglighet och delaktighet skapar goda förutsättningar för att kommunfullmäktiges mål succesivt ska implementeras utifrån att nämnder och bolagsstyrelser själva ska

precisera i sina verksamhetsplaner hur arbetet med att förverkliga programmet ska följas upp. Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på motionen.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 september 2020 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar.

Reservation anfördes av Tina Kratz m.fl. (V), *bilaga 1*.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 31 augusti 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens delar skribenternas uppfattning att det är viktigt att alla medborgare har möjlighet att delta i den demokratiska processen i staden. Detta förutsätter att de lokaler där den demokratiska processen äger rum är tillgängliga för alla, liksom offentliga handlingar. Förvaltningen har inget emot att stadens funktionshinderråd byter namn till funktionsrättsråd. Förvaltningen tycker att begreppet funktionsrätt bidrar till att ge rådets intressefrågor den ingång gentemot staden som råden har i sitt uppdrag. Begreppet funktionshinder ringar däremot inte in rätten till full delaktighet i samhället, som förutsätter universell utformning av alla delar av samhället.

Förvaltningen delar även uppfattningen att det är angeläget att bredda och öka deltagandet i funktionshinderråden. Däremot är förvaltningens uppfattning att detta redan är föremål för en översyn och hänvisar till den, och de åtgärder och förslag som är att vänta därigenom. Översynen har gjorts i samråd med funktionshindersföreningar och förbund verksamma inom staden. De intresseorganisationer som utser representanter i råden ges medel för intressepolitiskt arbete genom socialnämnden. År 2020 utgjordes dessa medel av 2 000 tkr. Förvaltningens uppfattning är att medel för att kunna genomföra rekryteringsinsatser till råden därmed är behandlade.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 september 2020 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar.

Reservation anfördes av Rashid Mohammed och Elisabeth Persson Grip (båda V) och Anna Jonazon m.fl. (S), *bilaga 1*.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 31 augusti 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd arbetar för att stadens program om tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning ska genomsyra nämndens alla verksamheter. Det är ett långsiktigt arbete som innebär att etablera funktionshinderperspektivet som ett grundläggande synsätt. Förvaltningen är därför i grunden positiv till förslag som syftar till att öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning.

Representanter till funktionshinderråden nomineras av funktionshinderorganisationerna i Stockholms stad. Nomineringarna samordnas av Funktionsrätt Stockholms stad och stadsdelsnämnden beslutar om val av ledamöter. Ledamöterna väljs på fyra år. Rådets uppgift är att bevaka funktionshinderperspektivet och att ge insyn och inflytande till personer med funktionsnedsättning i frågor som berör området. I samband med kommunfullmäktiges beslut om Stadens program för tillgänglighet och delaktighet 2018-2023 beslutades också att initiativ ska tas för att utvärdera rådets arbete och organisering i syfte att stärka delaktigheten. Ett sådant arbete pågår inom staden.

Förvaltningen anser att motionärernas förslag om att byta namn på funktionshinderråden till funktionsrättsråd kan bidra till att belysa rättighetsperspektivet och förtydliga kopplingen mellan funktionsnedsättning och mänskliga rättigheter så som det anges i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Förvaltningen instämmer vidare med motionärerna om behovet av att bredda deltagandet i funktionshinderrådet för att nå en god representation av befolkningen i stadsdelsområdet. Dock anser förvaltningen att rekryteringsinsatser för att nå ut till nya representanter är något som ligger inom ramen för funktionshindersorganisationernas befintliga uppdrag och att staden därför inte ska tilldela medel för detta.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd arbetar i de system som är anvisade av staden. Det innebär att det i dagsläget saknas verktyg för att anpassa eller översätta handlingar, exempelvis översättning från svartskrift till punktskrift för synskadade. Förvaltningen anser att det är av stort värde att handlingar kan tillgängliggöras för alla, oavsett funktionsförmåga, så att delaktighet i demokratin för personer med funktionsnedsättningar kan möjliggöras. Förvaltningen vill tydliggöra att en eventuell vidareutveckling av verktyg för ökad tillgänglighet måste ske på stadsövergripande nivå för att säkerställa likställighet.

Förvaltningen föreslår att nämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 september 2020 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar.

Reservation anfördes av Charlotte Lilja Pittuco och Elis Wibacke (båda V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Christoffer Järkeborn m.fl (M), Anne-Lie Elfvén (L), Anna-Klara Müntzing (MP) och Lars Rottem Krangnes (C), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av Frida Bondesson (KD) som ställer sig bakom det särskilda uttalandet från majoriteten.

Ersättaryttrande gjordes av Antonia Simon (Fi) som ställer sig bakom Västerpartiets reservation.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 24 augusti 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens uppfattning är att det är angeläget att staden kontinuerligt ser över och genomför insatser för att personer med funktionsnedsättning ska ges möjlighet att delta i demokratin på samma villkor som andra. Exempelvis bör alla stadens lokaler och verksamheter vara tillgängliga för alla och handlingar ska vara möjliga för alla att ta del av. Förvaltningen ser positivt på att staden genomför en översyn på stadsövergripande nivå.

När det gäller förslaget om medel till rekryteringsinsatser är förvaltningens uppfattning att det i första hand handlar om att skapa bättre förutsättningar för deltagande i råden. Förvaltningen ser positivt på om staden ser över frågan om tilldelning av medel.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor

Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor beslutade vid sitt sammanträde den 7 september 2020 att lämna följande svar.

Rådet har tagit del av ärendet. Motionen utgår bland annat från stadens program och delaktighet och tillgänglighet. Motionärerna föreslår vissa ändringar i syfte att förstärka och förtydliga tillgängligheten för personer med funktionsnedsättningar.

De nuvarande råden för funktionshinderfrågor föreslås ändra namn till funktionsrättsråd. Rådet ställer sig bakom detta förslag.

Vidare bör tillgängligheten i rådssalen förstärkas genom anpassning av talarstolar mm, så att dessa kan justeras för personer med olika funktionsnedsättningar.

Rådet ställer sig bakom även detta förslag men vill även betona att tillgängligheten till stadens olika publika lokaler måste förstärkas generellt. Idag är många av dessa mötesplatser, som är av vital betydelse för en levande demokrati där samtliga medborgare kan delta på lika villkor, otillfredsställande ur ett funktionshindersperspektiv. Utöver fysisk tillgänglighet vad avser anpassning till personer med begränsad rörelseförmåga, brister det även vad avser personer med nedsatt syn eller hörsel.

Rådet vill också betona att begreppet tillämpas brett, i enlighet med dagens kunskapsläge och förhållningssätt. Funktionsnedsättningar är inte bara sådant som berörts ovan. Det

handlar även om exempelvis kognitiva svårigheter eller ökad känslighet för olika stimuli och stressorer.

Vi vet att personer med funktionsnedsättningar deltar i den demokratiska processen i lägre utsträckning än övriga medborgare. Staden bör ta ett helhetsgrepp på detta och även se över om det finns behov av andra åtgärder som stärker möjligheterna till deltagande i olika beredande och beslutande organ.

Funktionsrätt Stockholms stad

Funktionsrätt Stockholms stad överlämnar svar med i huvudsak följande lydelse.

Funktionsrätt Stockholms stad har med intresse läst förslagen i motionen som berör ökade möjligheter för personer med funktionsnedsättning att vara delaktiga i demokratin.

Vi anser att de förslag som motionären föreslår är bra men vill lyfta fram vikten av att titta brett på hur tillgängligheten kan förbättras. Det bör undersökas vilka hinder som idag finns och hur dessa hinder bör åtgärdas.

Staden ska ge förutsättningar för alla att kunna fullt ut utnyttja sina medborgerliga och politiska rättigheter (såsom formulerade i FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter) och så som särskilt skyddade i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Fysiska hinder ska inte begränsa möjligheter för personer som vill bli folkvalda eller delta i det demokratiska samtalet. De hinder som finns idag försvårar en bred representation av befolkningen. Det är viktigt att möjliggöra demokratin. Frågan borde vara prioriterad.

Det vi särskilt vill trycka på är att:

- Tillgänglighetsåtgärder i Stadshusets Rådssal bör ha ett brett perspektiv där både rörelsehinder beaktas men även sensoriska intryck så som ljud, ljus och färger. Även infotavlor, textning av möten, hörselslingor och annat som fångar upp fler perspektiv kring funktionsnedsättning bör finnas med i översynen.

- När det gäller namnändring från Funktionshinderråd till Funktionsrättsråd är detta ett förslag som kan vara lämpligt att titta på i samband med att råden just nu ses över och eventuellt ska förändras avseende sammansättning, uppgifter etc.
- När det gäller översyn för att säkerställa hur vi på bästa sätt kan tillgängliggöra handlingar bör även detta ha ett brett perspektiv. Olika funktionsnedsättningar kan kräva olika lösningar och detta bör finnas förståelse och beredskap för.
- Vi bejakar att en översyn görs på hur vi organisationer som utser representanter till råden kan göra detta uppdrag på ett så bra sätt som möjligt utifrån att bredda representationen av personer med funktionsnedsättning oavsett bakgrund och andra faktorer.

Synskadades Riksförbund Stockholms stad

Synskadades Riksförbund Stockholms stad överlämnar yttrande med i huvudsak följande lydelse

Vi i Synskadades riksförbund Stockholms stad har läst och utvärderat motionen utifrån de konsekvenser och resultat vi tror kan följa.

Omdöpfung

Det kan tyckas vara en bagatell i sammanhanget, men vad vi väljer att kalla våra instanser har en betydelse för hur de betraktas. Precis som motionärerna skriver i motionen så beskriver stadens program för tillgänglighet och delaktighet att staden ska arbeta rättighetsbaserat med frågor rörande funktionshinder. Detta ska så klart genomgå hela stadens arbete, men är så klart en viktig fråga för funktionshinderråden. Motionärerna menar i led med detta att genom att döpa om funktionshinderråden till funktionsrättsråd så vill man peka på vad arbetet i råden syftar till. Vi tycker dock att namnbytet ska vara genomtänkt.

I funktionshinderråden sitter ledamöter som nominerats från tre olika organisationer: DHR Stockholmsavdelningen, Funktionsrätt Stockholm stad och SRF Stockholms stad. Vi menar att begreppet *funktionsrätt* är färgat av att en av funktionshinderrörelsen största organisationen Funktionsrätt heter just så och att om man vill byta namn bör man istället kalla råden för *Tillgänglighetsråd*. Detta namn används redan i flera andra kommuner och då slipper man sammanblandning mellan råden och den specifika organisationen Funktionsrätt. Det är ju ändå i slutändan just tillgänglighet det handlar om och det är i linje med vad vi tror att motionärerna är ute efter.

Tillgänglighet

Rådssalen i Stadshuset bör så klart ha tillgängliga lokaler för såväl ledamöter, besökare och andra. Här är det viktigt att inte glömma behovet av ledstråk, kontrasterande färger, att hörslingor fungerar och tillgänglig skyltning.

Att kommunala handlingar ska vara tillgängliga på olika media är en förutsättning för att personer med synskada ska kunna delta i stadens arbete. Detta inkluderar att i

tid till möten i staden kunna få ”vanlig” svartskrift utskriven i stor stil och att ha möjlighet att få handlingar i punktskrift, men också att kunna hantera uppläst text från en digital enhet. Man tar idag inte hänsyn till att det är svårt att ögna igenom en text om man har den i uppläst format och att det alltså tar längre tid att läsa den. I stadens redan tidspressade schema har man alltså ännu mindre tid att förbereda sig om man läser via Daisy-skiva eller uppläsningssprogram i den digitala enheten.

Vi menar att det är anmärkningsvärt att staden, innan man gick över till i huvudsak digitala handlingar, underlät att initiera en översyn kring hur detta skulle komma att fungera, inte minst för personer med synskada. Vi delar motionärens önskan och välkomnar en översyn.

Rekrytering

Staden är just nu i en process där man ser över funktionshinderråden och rekryteringsprocessen. Vi föreslår att man inväntar denna utredning.

Reservationer m.m.

Fastighetsnämnden

Reservation anfördes av Jan Valeskog m.fl. (S) och Clara Lindblom m.fl. (V) enligt följande.

1. Tillstyrka motionen
2. Därutöver anføres följande

Motionen syftar till att genom fyra konkreta åtgärder tydligt bidra till att staden lever upp till programmet för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Åtgärderna spänner över ett brett fält men är alla delar av ett förbättringsarbete som behöver göras för att alla stockholmare ska kunna delta i den demokratiska processen i sin helhet.

Fastighetskontorets arbete för att i största möjliga mån undanröja de fysiska hinder som finns för tillgänglighet i alla fastigheter som kontoret förvaltar är mycket viktig i sammanhanget, och berörs specifikt av motionärernas förslag att göra rådssalen i Stadshuset fysiskt tillgänglig med höj- och sänkbara stolar, ramp till talarstol m.m.

Det är därför positivt att ett projekt har påbörjats för att göra podiet och talarstolar i Rådssalen tillgängliga för personer som är rullstolsburna, och vi vill betona vikten av att frågan prioriteras då Rådssalen är platsen för det högsta beslutsfattande i vår kommunala demokrati. Just för att lösningen förutsätter att kraven på tillgänglighet kan förenas med rådssalens kulturhistoriska förutsättningar och även fullmäktiges traditionella arbetssätt måste staden kunna visa att det går att lösa talarstolsfrågan på ett lagligt, funktionellt och värdigt sätt. För att det ska vara möjligt krävs att berörda funktionshinderråd involveras i ett tidigt skede.

Till den fysiska tillgängligheten hör enligt vår mening även möjligheten att genom teckenspråkstolkning kunna följa kommunfullmäktiges sammanträden, där Riksdagen är ett föredöme men där Sverige internationellt ligger långt efter.

Kulturnämnden

Reservation anfördes av Torun Boucher (V) och Mirja Räihä (S) enligt följande.

1. Tillstyrka motionen
2. Därutöver anføres följande

Vi vill inleda med att tacka för ett bra svar från kulturförvaltningen, där kulturförvaltningen även understryker vikten och värdet av en inkluderande kultur. Kulturförvaltningen skriver att kultur är en demokratisk rättighet, man skulle även kunna vända på begreppet och säga att en kultur som alla kan delta i också är en grundläggande förutsättning för demokratin.

Vi vet dock att det fortfarande finns mycket kvar att göra i staden som helhet, inte minst i kommunfullmäktige, och tillstyrker därför motionen. I motionen står några exempel på hur stadshusets rådssal bättre kan tillgängliggöras, Feministiskt Initiativ och Vänsterpartiet vill gärna passa på tillfälle att lyfta ytterligare ett exempel - teckenspråkstolkning. Riksdagen har teckenspråkstolkning sedan ett bra tag, men Sverige ligger internationellt sett långt efter att ha detta överallt.

Socialnämnden

Reservation anfördes av Jackie Nylander och Alexandra Mattson Åkerström (båda V) enligt följande.

1. Bifalla motionen
2. Därutöver anfördes följande

Motionen syftar till att genom fyra konkreta åtgärder tydligt bidra till att staden lever upp till programmet för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Åtgärderna spänner över ett brett fält men är alla delar av ett förbättringsarbete som behöver göras för att alla stockholmare ska kunna delta i den demokratiska processen i sin helhet.

Det är därför positivt att ett projekt har påbörjats för att göra podiet och talarstolar i Rådssalen tillgängliga för personer som är rullstolsburna, och vi vill betona vikten av att frågan prioriteras då Rådssalen är platsen för det högsta beslutsfattande i vår kommunala demokrati. Just för att lösningen förutsätter att kraven på tillgänglighet kan förenas med rådssalens kulturhistoriska förutsättningar och även fullmäktiges traditionella arbetssätt måste staden kunna visa att det går att lösa talarstolsfrågan på ett lagligt, funktionellt och värdigt sätt. För att det ska vara möjligt krävs att berörda funktionshinderråd involveras i ett tidigt skede.

Till den fysiska tillgängligheten hör enligt vår mening även möjligheten att genom teckenspråkstolkning kunna följa kommunfullmäktiges sammanträden, där Riksdagen är ett föredöme men där Sverige internationellt sett ligger långt efter.

Särskilt uttalande gjordes av Jan Jönsson (L), Ole-Jörgen Persson m.fl. (M), Mariana Moreira Duarte (MP) och Kristin Jacobsson (C) enligt följande.

Att varje människa har rätt till självbestämmande och full delaktighet i samhällslivets alla delar grundar sig i mänskliga rättigheter. Det förtydligas bland annat i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Det är också något som staden genom styrdokumentet *Delaktighet – program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning, 2018-2023* arbetar aktivt med. I detta arbete är kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor en viktig del, både som formell remissinstans och plattform för dialog och inhämtning av värdefull kunskap från funktionsrättsorganisationer,

Vi i den grönbå majoriteten vill tydliggöra att rådet självt önskar byta namn till funktionsrättsråd, vilket vi välkomnar och stödjer. Det tidigare begreppet *funktionshinder* syftar till de *begränsningar* som en funktionsnedsättning innebär för en person i relation till omgivningen, medan begreppet *funktionsrätt* inbegriper *samhällsrättigheter* och handlar om rätten till självbestämmande och full delaktighet för personer med olika

Funktionsnedsättningar.

Funktionsrätt som begrepp möjliggör alltså att fokus flyttas från hinder, tillgänglighet och särskilda lösningar till principen om mänskliga rättigheter och ett universellt utformat samhälle. I det kommunpolitiska sammanhanget tydliggör begreppet själva syfte med ett råd, med den gemensamma samhällsrätten för olika grupper i fokus.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Tina Kratz m.fl. (V) enligt följande.

1. Tillstyrka motionen
2. Därutöver anfördes följande

Motionen syftar till att genom fyra konkreta åtgärder tydligt bidra till att staden lever upp till programmet för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Åtgärderna spänner över ett brett fält men är alla delar av ett förbättringsarbete som behöver göras för att alla stockholmare ska kunna delta i den demokratiska processen i sin helhet.

Det behöver tas ett ordentligt grepp över att även få fungerande funktionshindersråd. Vi saknar ett här i Skarpnäck sedan flera år tillbaka. Det är dags att staden undersöker vad som kan göras för att underlätta för dessa råd att kunna bildas och verka, en del i det är att de som deltar i dem ska kunna bildas och verka, en del i det är att de som deltar i dem ska känna det värt den tid och det engagemang som de lägger ner. För oss stadsdelsnämndspolitiker är de ten värdefull samverkanspartner.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Rashid Mohammed och Elisabeth Persson Grip (båda V) och Anna Jonazon m.fl. (S) enligt följande.

1. Bifalla motionen
2. Därutöver anfördes följande

Motionen syftar till att genom fyra konkreta åtgärder tydligt bidra till att staden lever upp till programmet för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Åtgärderna spänner över ett brett fält men är alla delar av ett förbättringsarbete som behöver göras för att alla stockholmare ska kunna delta i den demokratiska processen i sin helhet.

Det är därför positivt att ett projekt har påbörjats för att göra podiet och talarstolar i Rådssalen tillgängliga för personer som är rullstolsburna. Det är glädjande att förvaltningen ser positivt till motionernas förslag som syftar till att öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning.

Vi instämmer med förvaltningens synpunkter att stadens program om tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning ska genomsyra nämndens alla verksamheter.

Vi betonar vikten av att prioritera det långsiktiga arbetet som innebär att etablera funktionshinderperspektivet som ett grundläggande synsätt.

Till den fysiska tillgängligheten hör enligt vår mening även möjligheten att genom teckenspråkstolkning kunna följa kommunfullmäktiges sammanträden, där Riksdagen är ett föredöme men där Sverige internationellt ligger långt efter.

Södermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Charlotte Lilja Pittuco och Elis Wibacke (båda V) enligt följande.

1. Att tillstyrka motionen
2. Att därutöver anföras följande

Det är av största vikt att vår lokala demokrati är tillgänglig för alla medborgare, oavsett funktionsnedsättning. Motionärerna lyfter flera konkreta åtgärder som skulle tillgängliggöra stadens demokratiska institutioner för fler medborgare, såväl kommunfullmäktige som stadsdelens eget råd för funktionshinderfrågor.

Rådet för funktionshinderfrågor ställde sig vid sitt möte den 18 augusti också positiva till de flesta förslagen i motionen och betonade därvid vikten av att skapa bättre förutsättningar för deltagande genom flexibla mötestider och kompetensutveckling för rådets ledamöter. Det är viktigt att rådets synpunkter tas i beaktande när förslaget blir verklighet.

Särskilt uttalande gjordes av Christoffer Järkeborn m.fl (M), Anne-Lie Elfvén (L), Anna-Klara Müntzing (MP) och Lars Rottem Krangnes (C) enligt följande.

Vi i den grönbå majoriteten tycker att motionen på ett bra sätt påminner oss alla om frågor som är viktiga för en inkluderande demokrati i staden. Vi ställer oss bakom förvaltningens tjänsteutlåtande och förslag till beslut, men vil utöver detta anföra följande:

I funktionshindersråden representeras funkisrörelsen av paraplyorganisationer. Det är främst paraplyernas medlemsorganisationer som möter enskilda medborgare och rekryterar nya förtroendevalda till funkisrörelsen. På lokal och nationell nivå finns möjligheter att ansöka om bidrag eller projektstöd som kan stärka organisationernas arbete med rekrytering, mångfald och organisationsutveckling. Stadens och stadsdelarnas roll i sammanhanget, förutom att säkerställa en civilsamhällesvänlig politik på alla verksamhetsområden, är att fortsätta utvecklingen av funktionshinder- eller funktionsrättsråden som en relevant och meningsfull arena för dialog och medverkan mellan funkisrörelsen och stadsdelarna.

I verksamhetsplanen för 2020 har den grönbå majoriteten lagt in insatser för bättre utbildning och stärkt dialog med funktionshindersrådet. Covid 19-restriktionerna har försvårat och försenat arbetet, men vi avser att vidareföra insatserna i nästa års verksamhetsplan och fortsatt säkerställa ett funktionshinderperspektiv i stadsdelens alla verksamheter.

Under 2021 flyttar förvaltningen till nya lokaler i Hammarby sjöstad. Det öppnar nya möjligheter att göra lokalpolitiken i Södermalm till en ännu mer tillgänglig arena för alla, oberoende av om rollen är lokalpolitiker, tjänsteperson eller besökande medborgare.